

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 6. listopada 2010.

Sveta Gertruda Velika

Draga braćo i sestre!

Sveta Gertruda Velika, o kojoj elim danas govoriti, vodi nas i ovog tjedna u samostanu Helftu, gdje su nastala neka od remek-djela latinsko-njemačke enske vjerske literature. Tome svijetu pripada Gertruda, jedna od najpoznatijih mističarki, jedina ena iz Njemačke koja, zbog svoje kulturne i evanđeoske veličine, nosi u svom nazivu pridjev "Velika": svojim ivotom i mišlju ostavila je jedinstveni trag u kršćanskoj duhovnosti. Ona je izvanredna ena, urešena naravnim talentima i nadnaravnim milosnim darovima, veoma dubokom poniznošću i gorljivim revnovanjem za spasenje blinjih, dubokim zajedništvom s Bogom u razmatranju i spremnošću priteći u pomoć potrebitima.

U Helfti se, tako reći, sustavno druila sa svojom učiteljicom Matildom iz Hackeborna, o kojoj sam govorio na audijenciji u proteklju srijedu; stupila je u dodir s Matildom iz Magdeburga, još jednom srednjovjekovnom mističarkom; rasla je pod, slatkom i zahtjevnom, majčinskom brigom opatice Gertrude. Od te je tri susestre preuzimala blaga iskustva i mudrosti i uobličila ih na sebi svojstven način, prelazeći svoj redovnički put s bezgraničnim pouzdanjem u Gospodina. Ona izraava bogatstvo duhovnosti ne samo svojega monaškog, već također i prije svega biblijskog, liturgijskog, patrističkog i benediktinskog svijeta, kojemu je dala veoma osoban pečat i kojeg je znala prenositi kao malo tko drugi.

Rođena je 6. siječnja 1256., na Bogojavljnje, ali se ne zna ništa ni o roditeljima ni o mjestu rođenja. Gertruda piše da joj Gospodin sam otkriva značenje te njezine prve iskorijenjenosti: "Izabrao sam je za svoje boravište jer mi se svidjelo da sve što je u njoj ljupko bude moje djelo [...]. Upravo iz toga razloga sam je udaljio od sve njezine rodbine kako je nitko ne bi ljubio zbog krvnoga srodstva i kako bih ja bio jedini razlog zbog koje će joj drugi iskazivati svoju naklonost" (Le Rivelazioni, I, 16, Siena 1994., str. 76-77).

U dobi od pet godina, 1261. godine, ulazi u samostan, kako je to bilo uobičajeno u to doba, da ondje stekne odgoj i obrazovanje. Tu je provela cio svoj ivot, čija je glavna razdoblja ona sama naznačila. U svojim se memoarima spominje da ju je Gospodin pretekao svojom dalekovidnom strpljivošću i beskrajnim milosrđem te da bi najradije zaboravila godine djetinjstva, adolescencije i mladosti, provedene "u takvoj zaslijepljenosti uma da bih bila kadra [...] misliti, reći ili činiti bez imalo grinje savjesti sve ono što mi se svidjelo i gdje god sam mogla, da me ti nisi preduhitrio, bilo s prirođenim uasavanjem nad zlom bilo naravnom sklonošću prema dobru, bilo pak s izvanjskim nadzorom drugih ljudi. Ponašala bih se poput poganke [...] i to bez obzira na to što si ti htio da od djetinjstva to jest od moje pete godine ivota, ivim u samostanu blagoslovljenom vjerom kako bih bila odgojena među tvojim najpobonijim prijateljima" (Isto, II, 23 140 sl.).

Gertruda je izvrsna učenica, uči sve što se da naučiti od znanosti koje su se predavale u sklopu trivija i kvadrivija. Oduševljena je znanjem i gorljivo i ustrajno prijanja profanom studiju, polučivši uspjehe u školi koji su nadmašivali sva očekivanja. Dočim ništa ne znamo o njezinu podrijetlu, ona nam mnogo govori o svojim velikim ljubavima iz mladih dana: zaokuplja ju literatura, glazba i pjesma kao i umjetnost minijature; ima snaan, odlučan, izravan, nagao karakter; često kae da je nemarna; prepoznaje svoje nedostatke, ponizno za njih traži oprost. S poniznošću moli savjet i molitve za svoje obraćenje. Neke crte njezine naravi i nedostaci pratit će je do kraja ivota, tako da će se neki sa čuđenjem pitati kako to da je Gospodin toliko posebno ljubi.

Od studentice prelazi na potpuno posvećene Bogu u monaškom ivotu i dvadeset godina se ne događa ništa izvanredna: njezine su glavne aktivnosti učenje i molitva. Svojim se sposobnostima ističe nad susestrama; ustrajno utvrđuje svoju naobrazbu na najrazličitijim područjima. No, tijekom došašća 1280., počinje osjećati odbojnost prema svemu tome, opaa ispraznost svega toga i 27. siječnja 1281., nekoliko dana prije blagdana Marijina čišćenja, nekako u vrijeme Večernje, Gospodin unosi svjetlo u njezine guste tmine. Blago i umilno umiruje nemir koji je tjeskobno muči, nemir kojega Gertruda vidi kao dar samoga Boga kojim eli "svladati onu kulu ispraznosti i znatielje koju sam, premda, jao meni!, nosim i ime i odjeću redovnice, ja sama podizala svojom ohološću, kako bi bar na taj način pronašao put da mi pokae svoje spasenje" (Isto, II,1, str. 87). Ima viziju mladića koji je uzima za ruku i izvodi iz klupka punog trnja koje opterećuje njezinu dušu. U toj ruci Gertruda prepoznaje "dragocjeni trag onih rana koje su dokinule sve optube naših neprijatelja" (Isto, II,1, str. 89), prepoznaje onoga koji nas je na kriju spasio svojom krvlju – Isusa.

Od tada sve više jača njezino prsnog zajedništvo s Gospodinom, prije svega u najznačajnijim

liturgijskim vremenima – došašću-Boiću, korizmi-Uskrsu, Djevičnim blagdanima – pa i onda kada, zbog bolesti, nije mogla ići u kor. Isti liturgijski humus Matilde, svoje učiteljice, Gertruda, ipak, opisuje jednostavnijim i linearnijim, realističnijim slikama, simbolima i izrazima, s izravnijim referiranjima na Bibliju, oce, benediktinski svijet.

Njezina biografkinja pokazuje dva pravca onoga što bismo mogli nazvati njezinim posebnim "obraćenjem": s jedne strane to je obraćenje u studijima, s radikalnim prijelazom s profanih humanističkih studija na teološke, a s druge u monaškom opsluivanju, s prijelazom sa ivota kojeg ona naziva nemarnim na ivot intenzivne, mistične molitve, s izvanrednim misijskim arom. Gospodin, koji ju je izabrao od krila majčina i još kao maloj djevojčici dao sudjelovati u gozbi monaškog ivota, poziva je svojom milošću "s vanjskih stvari na nutarnji ivot i sa zemaljskih briga na ljubav prema duhovnim stvarima". Gertruda shvaća da je bila daleko od njega, u kraju nesličnosti; da se posvetila s prevelikom pohlepom liberalnim studijima, ljudskoj mudrosti, zanemarujući duhovnu znanost, lišavajući se ukusa prave mudrosti; sada je dovedena na goru kontemplacije, gdje napušta staroga čovjeka kako bi se zaodjenula novim. "Od gramatičarke postaje teologinja, neumorno i pomno čita sve svete knjige koje je mogla nabaviti, ispunjava srce najkorisnijim i najdraim sentencijama Svetog pisma. Imala je zato uvijek spremnu kakvu nadahnutu i poučnu riječ kojom će zadovoljiti onoga koji joj je dolazio po savjet jednako kao i svetopisamske tekstove koji su najprikladniji da se pobije svako krivo mišljenje i začepi usta njezinim neprijateljima" (Isto, I,1, str. 25).

Gertruda je sve to preobrazila u apostolat: posvetila se pisanju i prenošenju istine vjere s jasnoćom i jednostavnošću, milošću i uvjerljivošću, slueći s ljubavlju i vjernošću Crkvu, tako da bude korisna i omiljena teolozima i pobonim osobama. Od te njezine intenzivne aktivnosti malo nam je ostalo, također zbog događaja koji su doveli do uništenja samostana Helfta. Osim Glasnika boanske ljubavi i Objava, ostale su nam Duhovne vjebe, rijetki biser duhovne mistične literature.

U redovničkom opsluivanju naša svetica je "čvrsti stup [...], nepokolebljiva prenositeljica pravde i istine" (Isto, I, 1, str. 26). Riječima i primjerom pobuđuje u drugima veliki ar. Molitvama i pokorama iz monaškog pravila dodaje druge s tolikom pobonošću i tolikim pouzdanim predanjem Bogu, da pobuđuje u onima koji je susreću svijest da se nalaze u Gospodinovoj prisutnosti. Sam joj je Gospodin dao shvatiti da ju je pozvao biti oruđem njegove milosti. Gertruda se osjeća nedostojnom toga golemog Bojeg blaga, priznaje da ga nije čuvala i cijenila. Kliče: "Jao meni! Da si meni, nedostojnoj kakva jesam, dao kao uspomenu na tebe samo jednu jedinu nit kućine, mora da bi je čuvala s većim uvaavanjem i poštivanjem no što sam to činila s ovim tvojim darovima" (Isto, II,5, str. 100). Ali, priznavajući svoje siromaštvo i svoju nedostojnost, ona prijanja uz Boju volju, jer, kako kae, "tako sam malo koristi izvukla iz tvojih milosti da ne mogu vjerovati da su mi darovane samo za mene, budući da tvoju vječnu mudrost nitko ne moe osujetiti. Daj, dakle, Darovatelju svakog dobra koji si mi besplatno u izobilju podijelio tako nedostojne darove da se srce bar jednog od tvojih prijatelja, dok bude čitao ovaj spis, gane na pomisao da te gorljivost duša navela da tako dugo ostaviš dragulj neprocjenjive vrijednosti u odvratnoj kaljui moga srca" (Isto,

II,5, str. 100 sl.).

Osobito su joj drage dvije milosti, kao što sama Gertruda piše: "Biljezi tvojih spasonosnih rana koje si mi utisnuo, gotovo poput dragocjenih ogrlica, u srce i duboka i spasonosna rana ljubavi kojom si ga označio. Ti si me preplavio tim Tvojim darovima tolikim blaenstvom da bi mi, morala ivjeti i tisuću godina bez ikakve nutarnje i izvanjske utjehe, sam njihov spomen bio dovoljan da me utješi, prosvijetli, ispuni zahvalnošću. O kada bi me bar htio uvesti u neprocjenjivu prisnost svoga prijateljstva, otvarajući mi na razne načine ono preuzvišeno svetište tvajega boanstva koje je tvoje boansko Srce [...]. Tome nizu blagodati dodao si i onu da budem odvjernica Presvete Djevice tvoje Majke kao i to da sam se često preporučivala tvojoj ljubavi kao što bi najvjerniji zaručnik preporučivao vlastitoj majci svoju ljubljenu zaručnicu" (Ibid., II, 23, p. 145).

Protegnuta prema beskrajnom zajedništvu, zaključila je zemaljski ivot 17. studenoga 1301. ili 1302. u dobi od oko 46 godina. U sedmoj vjebi, u kojoj je riječ o pripravi na smrt, sveta Gertruda piše: "O Isuse, ti koji si mi neizmjereno drag, budi uvijek sa mnom, da moje srce ostane s tobom i tvoja ljubav ustraje sa mnom i da se ne odijeli nikada od mene i da moj prijelaz bude blagoslovljen od tebe, tako da moj duh, oslobođen okova tijela, moe neposredno naći svoj spokoj u tebi. Amen!" (Esercizi, Milano 2006., str. 148).

Čini mi se očitim da to nisu stvari koje pripadaju prošlosti, povijesti, već da, naprotiv, ivot svete Gertrude ostaje škola kršćanskog ivota, pravog puta i pokazuje nam da središte sretnoga ivota, pravoga ivota, je prijateljstvo s Isusom, Gospodinom. A to se prijateljstvo uči u ljubavi prema Svetom pismu, u ljubavi prema liturgiji, u dubokoj vjeri, u ljubavi prema Mariji, tako da se sve stvarnije upoznaje samoga Boga i samim tim pravu sreću, cilj našega ivota. Hvala.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, na poseban način svećenike i vjernike iz sisačke biskupije predvođene Pastirom monsinjorom Vladom Košićem, kao i vjernike Hrvatske katoličke misije iz St. Gallena. Dragi prijatelji, došli ste na grobove apostola očitovati svoju vjernost i zahvalnost Apostolskoj Stolici za ponovnu uspostavu biskupije Sisak. U mjesecu posvećenom našoj nebeskoj Majci prosite njen zagovor i zaštitu za vas i vaše obitelji. Ujedno vas potičem na molitvu za prijeko potrebna nova duhovna zvanja, a osobito u vašoj biskupiji. Neka vam blagoslov, koji rado podjeljujem, pomogne da ustrajete. Hvaljen Isus i Marija!